

פניני מקראי עצי הישר

פניני חכמה ועוסק מתורת רבותינו הקדושים:
האור החיים, הבעל שם טוב, הורע שמשון, הפלא יועץ, הליקוטי מוהרן, והאבי עזרי,
שהבטיחו שיהיו 'מליצי יושר' בשמים בעד מי שילמד בדברי תורתם!

"בפירושי שום תשים בינותיך, במראה מקום תן עינים, ויאירו דברי באור החיים, ואז תושע מאלהי השמים, ברוב עושר ושנות חיים, ברכות יחולו על ראשך, כאשר תאזה גם נפשך" (מתוך שיר שכתב רביה"ק בסוף ספרו אור החיים, ונשמט בדפוסים האחרונים. הובא בתולדות רבינו חיים בן עטר, להר"ר מרגליות עמ' 39).
"וראה כתוב [בספר שם הגדולים], דבצרות פולין נגלה [מהר"ם אלשיך] לחכם אחד בהקיץ להצילו מתוך ההפכה על שהיה לומד תדיר דרשותיו, יעויין שם, ומעין כיוצא בזה נגלה אלי בחלום על ספר אור החיים להרב הקדוש מורינו הרב חיים בן עטר זיע"א" (לשון מהר"ה פלאגי ז"ל בכף החיים סימן לא [בנד"מ לב] סעיף נה).
הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א אמר: "שכמו שבדורות הראשונים היה הזוהר הקדוש מסוגל לטהרת הנשמה, כן בזמן הזה מסוגל לימוד האור החיים הקדוש על התורה - לטהר את הנשמה" (דברי דוד השלם הנד"מ אות כד).

האור החיים
רבינו חיים
בר משה
בן עטר
זצוק"ל
נלבעטו תמו תקג

"וירא אליו ה' באלני במרא והוא ישב פתחו האהל כזום היום" (בראשית יח, א).

כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (בראשית יח, א), וזה לשונו: יש לדעת למה שינה הכתוב להקדים הרואה קודם הנראה, שהתחיל לדבר בו, שהיה לו לומר וירא ה' אליו, וכמו כן מצינו שדיבר בכל המקומות הקודמות (יב ז. יז א), וירא ה' אל אברם וגו' לזרעך וגו', וירא ה' אל וגו' אני אל שדי. עוד צריך לדעת, מה נאמר לאברהם בנבואה זו. ורבותינו ז"ל אמרו (ב"מ פו:): כי בא לבקרו מכאב מילתו. אלא שלא הוזכר רמז לדבר זה בכתוב.

ונראה כי כוונת הכתוב הוא, **שבא להודיע שהשרה ה' שכינתו עליו - ונעשה מרכבה לשכינה, ותמצא שאמרו ז"ל (ב"ר פמ"ז) שהאבות מרכבה לשכינה.** והוא אומרו וירא אליו ה' - שגילה ה' שכינתו אליו, ולזה הקדים תיבת אליו להזכרת ה' - **לומר שנתגלית עליו השכינה, מה שלא נשמע באומרו וירא ה' אליו, כי ה' יפסיק בין הגילוי למתגלה בו, והבן. ולזה תמצא שלא נאמר עוד 'וירא' בכל הנבואות הנאמרות לאברהם אחרי זאת, אלא ויאמר ה', כי מצוי הוא לפניו עטרה לראשו.**

עוד ירצה לומר, **כי אחר שמל אברהם - אז נגלה בבשרו יו"ד רשימו קדישא (תנחומא צו יד), והוא אומר וירא אליו ה', והוא מאמר הזוהר (ח"א דצ"ד ע"א) וזה לשונו: וכל מאן דשריא ביה רשימא קדישא - שריא ביה שכינתא.**

עוד ירצה, **כי באמצעות המילה - נראה ה' אליו בשלמות כללות אור עליון, כי יש בבחינת הראיה ברוך הוא הדרגות זו למעלה מזו, ומה שהשיג אחר המילה היא נבואה שלימה, וזה הודיענו הכתוב באומרו וירא אליו ה', ולא אמר וירא ה' אליו, שנתכוון לומר כי מה שהגיע מהראיה אליו היא כל בחינת הוי"ה שם הנכבד, ולזה הקדים אליו ואחר כך הזכיר המושג, מה שלא היה נשמע אם היה מקדים להזכיר השם קודם שיזכיר תיבת אליו. ודו"ק.**

עוד ירצה לומר, וירא 'אליו' - פירוש לצורכו של אברהם בא האלהים, וכאן רמז מה שאמרו ז"ל לבקרו"ו וכו'. עכ"ל.

הבעל שם טוב
רבינו ישראל
ב"ר אליעזר ושרה
זצוקל
נלבעו סיון תק"ב

"ושאלתי את פי משיח אימת אתי מר, והשיב לי: בזאת תדע, בעת שיתפרסם למוךך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת, ויוכלו גם המה לעשות יחודים ועליות כמוך, ואז יכלו כל הקליפות ויהיה עת רצון וישועה" (איגרת 'עליית נשמה' מהבעש"ט, נדפסה בסוף ספר 'בן פורת יוסף' לתלמידו המובהק בעל התולדות יעקב יוסף).
"על כן כל מה שנתגלה ספר שעל פי דרך הבעל שם טוב, הוא קירוב לגאולה" (דברי שלום - להרה"ק מקאדינוב, בהקדמה ד"ב ע"א).
"ושמעתי כרוז יוצא מן השמים: אשר מי שיאמין בישראל בן שרה שכל עבודתו היה בעד ישראל בכלל ובפרט, וידבר ממנו בתחילת שבוע - יהיה לו שבוע טוב, בתחילת חודש - יהיה לו חודש טוב, בתחילת שנה - תהיה לו שנה טובה, ומזה נעשיתי מלא שמחה, שאף שכבר אהיה בעולם האמת יוושעו בני ישראל על ידי" (ישועות ישראל מעשה יב).

לברוח מהרע, ולא להסתכל אחורה, ולא להימחל מנסיונות הזמן

"ויהי כהוציאם אתם הזוויגה ויאמר המלכט על נפשך אל תביטי אחריה ואל תעמוד בככל הכפר ההרה המלכט פן תספיה" (בראשית יט, יז).

כתב בספר עבודת הבורא (שער העבודה פרק ג), וזה לשונו: "פירש הבעל שם טוב הקדוש: 'אל תביטי אחריה' - בבחינת אחוריים שלך, רק 'המלכט' - לברוח מן הרע, ואל יפול חס ושלום ואל יתבהל מנסיונות הזמן החולף הן ברוחניות והן בגשמיות". עכ"ל.

"ויהי אזור הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר ה'נני" (בראשית כב, א).

כתב בספר תשואות חן (ליקוטים ד"ה ויחי יעקב), וזה לשונו: "אמר הבעל שם טוב זלה"ה: שבעת הנסיון לאדם - הוא בבחינת הסתלקות הדעת, וביאר בזה, 'והאלהים נסה את אברהם', ש'אלהים' - הוא מוחין דקטנות כידוע (עץ חיים שער מוחין דקטנות פ"א), ואז 'נסה את אברהם' - כשהיה בבחינת הקטנות". עכ"ל.

"ופילגשו וישמה ראומה ותלך גם הוא את טביו ואת זוזם ואת תוזה ואת מעקה" (בראשית כב, כד).

כתב בספר כתר שם טוב (סימן שטו), וזה לשונו: ופילגשו ושממה ראומה, פירש הבעל שם טוב, דקאי על ענוה פסולה, פירוש שמתגאה בענוה שלו ורוצה להראות שהוא עניו, וזהו שכתוב 'ופילגשו' - ענוה פסולה הנקרא פילגש, ו'שממה ראומה', פירוש, ראו שאני במדרגות ובחינת 'מה', ו'תלך את טבח' - על ידי זה היצר הרע טובח אותו.

ועל ענין ענוה פסולה הנ"ל, משל מבעל שם טוב זלה"ה, לאחד שהיו לו כל המעלות ומידות משובחות, אלא שהיה בעל גאווה גדול, ואמרו לו העולם הרי יש לך כל המעלות משובחות אלא שיש לך חיסרון זה שאתה בעל גאווה, התלמד עצמך להיות עניו ושוב לא יחסר לך שום מעלה. ועשה כן והתלמד להיות עניו כו', ופעם אחת הקניטו אדם אחד, אמר לו שוטה שבעולם מה אתה חשוב לנגדי כיון שאני עניו גם כן אם כן לא יחסר בי שום מעלה כו'. עכ"ל.

"אוהבי ורעי ותלמידי, כאשר אני מחלה פניהם, בעשר לשונות של תפלה, לברור המנה היפה אשר ייטב בעיניהם בחידושים הללו, ובפרט אחרי מותי כי לימודם יהיה לי להשיב נפש ולעידון רוח ולזכות נשמת, וצדקה תהיה להם וצדקתם תעמוד לעד, לאכול בעולם הזה ולשבוע בעולם הבא, ובעל הגמול ישלם בזכות זה שכר טוב לגומלי חסד של אמת, במותב תלתא בני חיי ומזוני טבי דבזכותא תלו" (מתוך הקדמת רביה"ק זצ"ל לספרו זרע שמשון).
"במטותא בעינא מינייכו, זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד של אמת, וכי מרובה מדת תשלומי חן וחסד ושלמה רבא מן שמיא, ועיניכם תראינה בניים ובני בניים כשתי יזיתים סביב לשלחנכם חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם, עד יתקיים בכם 'המה יראו כבוד ה' הדר אלהינו', ונשא נס לגוים ואסף נדחי זרע ישראל, במהרה בימינו אמנ" (שם).

הזרע שמשון
רבינו שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל
נחמני זצוקל
נלבעו אלול תקל"ט

"ויהאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר ה'נה באהל" (בראשית יח, ט).

כתב רביה"ק הזרע שמשון זצ"ל (פרשת וירא אות ה), וזה לשונו: "איתא במדרש (ב"ר מח, טו) והביאו גם רש"י בחומש: נקוד על 'איו', לומר שאף לשרה שאלו איה אברהם. עכ"ל.

קשה, מה להם למלאכים לשאול בשביל אברהם, דבשלמא בשביל שרה ניחא, כמו שאמרו ז"ל (ב"מ פז). להודיע שצנועה היתה, או כדי לשגר לה כוס של ברכה. אמנם מאברהם מה צורך היה להם לשאול עליו. ובפרט לשאול לשרה עליו, והא אין שואלים בשלום אשה אלא על ידי בעלה (ב"מ שם), ומכל שכן שלא היה להם להרבות דברים עמה ללא צורך, הואיל שהיו מלאכים, והיו יודעים היכן היה אברהם. ועוד, שאינו ממידת דרך ארץ, שהדבר ידוע שמי שבאים אצלו אורחים הוא טרוד להכין להם הסעודה.

ויש לומר, שהמלאכים שאין להם יצר הרע (שבת פט), אין להם שום איסור לדבר עם האשה, שהרי מצינו שדיברו עם הגר (בראשית טז, ח - יא), ועם אשת מנוח (שופטים יג, ג) אף על פי שהיה המלאך יכול להמתין שיהיה בעלה עמה, ואף בפעם השנית חזר אצל האשה בעוד שלא היה בעלה עמה (שם פסוק ט). ושאלה הזאת (ששאלו את שרה על אברהם) עשו אותה לה בזמן שאברהם נתרחק הרבה, שרץ אחר הבקר למערת המכפלה (פרקי דרבי אליעזר פרק לה). ומעתה, אינה ממידת דרך ארץ שלא ישאלו עליו, הואיל שנשתהה הרבה יותר מן הראוי, ומכל שכן שאם לא היו שואלים, שמא תחשוב שרה בדעתה שהם מלאכים, שיודעים היכן הוא, ומשום הכי אינם שואלים עליו, ולפיכך שאלו לה. ובוודאי שאמרו לה, שאין צורך לכל כך טורח להכין להם הסעודה, שבדבר מועט הם מתרצים. אמנם, לאברהם לא היתה להם סיבה מכרחת לשאול על שרה, אם לא להודיע שצנועה היתה, או כדי לשגר לה כוס של ברכה". עכ"ל.

הליקוטי מוהר"ן רבינו נחמן בר שמשחה ופיוגא וצוקל נלבע יח תשרי תקע"א

"שמעתי בשמו שאמר, שכל אחד מאנשיו בוודאי יזכה בסוף לבוא בזה העולם למה שצריך. ואמר, שאין הקב"ה עושה לי זאת חס ולשלום בשום פעם ליקח ממני איזה מאנשי באמצע, כלומר רק כל אחד יאריך ימים ושנים עד אשר יזכה לבוא לענינו ולמדרגתו הקדושה, שהוא צריך לבוא בזה העולם, אשר בשביל זה נברא" (חיי מוהר"ן סימן שב).
"שמעתי בשמו שאמר: הפחות שבאנשי, אני מוליך אותו בדרך של צדיק גדול מאד" (חיי מוהר"ן סימן שיד).
"אמר פירוש שהלימוד בחיבוריו הקדושים - הוא אתחלתא דגאולה" (חיי מוהר"ן סימן שמו). "ואמר שיכולין להיות נעשה בעל תשובה גמור על ידי לימוד הספר שלו" (שם סימן שמת). "ואמר שצריכין להשתדל מאד לקנות ספריו, כי אפילו כשעומדין בתיבה ומגדל - הם טובה גדולה, כי ספריו הם שמירה גדולה בבית לשמור גם העשירות וממון האדם מכל ההזקות" (שם סימן שנה).
מוהר"ן ז"ל אמר: "אמירת ספרי אדמו"ר ז"ל, שהם הליקוטי מוהר"ן, וספר המדות, וה'ספורי מעשיות, וה'שיחות' שלו - ה'אמירה' לבד - מסוגלת להנשמה כמו אמירת ספרי הזוהר והתיקונים" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן דיבורים ממוהר"ן ז"ל אות כו).

כשאדם עומד ליעס בפנת הקדושה - נמצא לו שהוא מפל עמדתו

"וירא אליו ה' באלויו במרא והוא ישב פתחו האהל כזוהם היום" (בראשית יח, א).

כתב מוהר"ן ז"ל בליקוטי הלכות (אישות ד, יט), וזה לשונו: "פתח האהל - שהוא פתח הקדשה, שהוא בחינת מלכות, שהיא מדרגה הראשונה שצריכין לעלות דרך שם" וכו'. וכתב רביה"ק זצ"ל בליקוטי מוהר"ן (תורה כה) וזה לשונו: "ודע שבכל עולם ועולם ובכל מדרגה ומדרגה, יש שם דמיונות אלו. והם הם הקלפות הקודמין לפרי, וסובבים את הקדשה, בבחינת (תהלים יב): 'סביב רשעים יתהלכו'. וכשאדם נעתק ממדרגה למדרגה, אז צריך לו לילך דרך אלו הדמיונות, כדי להגיע אל הקדשה. ותכף כשעולה למדרגה, אזי נתעוררין הקלפות שבמדרגה, ומסבבין אותו. וצריך להכניע אותם ולשבר אותם, ולטהר אותו המקום מקלפות וכו'. ואי אפשר להכניע הקלפות, הינו הדמיונות והמחשבות והתאוות והבלבולים והמניעות שבמדרגה, אלא על ידי גדלות הבורא וכו'. ופ"ח שער הזמירות פ"א). וההתגלות גדלות הבורא - הוא על ידי צדקה שנותנין לעני הגון, כי עקר הגדלה והפאר - הוא התגלות הגונין, וכסף וזהב - הן הן הגונין, כי גונין עלאין בהם וכו'.

וזוהו שאמרו סבי דבי אתונא (בכורות ח:): אחויו לן מנא דלא שויא לחבלא (הראה לנו כלי שאינו שווה ההפסד שהוא מפסיד), ואיתי בודיא (מחצלת) ופשוטהו, ולא עיל לתרעא (ולא נכנס בפתח, שהיה ארוך ורחב יותר מהפתח). ואמר לון, איתו מרא וסתרי לפתח עם הפתל (הביאו כלי וסתרו הפתח עם הכותל עד שיכנס). פרוש: בודיא - זה בדיית הלב, מה שבודה מלבו, הינו המדמה הנ"ל, הינו בחינת שרירות לב הנ"ל. כשזה הכח המדמה שבלב, גובר ומתפשט על האדם שעולה ממדרגה התחתונה למדרגה עליונה. והקלפה הזאת שהיא המדמה, לא שויא לנגד עיניה ההפסד וחבלה שנספדת כבר מהאיש שהיה במדרגה עליונה, ואף על פי כן היא מתגברת אחר כך כנ"ל. ולא עיל לתרעא - הינו שלא יכול האיש לקנס לשער קדשה שהיא השכל, מחמת התגברות המדמה. ועצה היעוצה על זה: סתירת הפתח, שהוא המדמה, שהוא הטמאה, כמו: ה'בא לטמא פותחין לו' (יומא לח:), והוא בחינת (בראשית ד): "לפתח חטאת רובץ". וסתירתו - על ידי הגונין הנ"ל, שהוא גדלת הבורא הנ"ל וכו'.

גם דע שדכי להכניע הקלפה המסבבת שבכל מדרגה כנ"ל, על זה צריך שיעורר שמחה של מצוה על עצמו, הינו שישמח על ידי שיזכר שזכה להתקרב להשם יתברך, וזכה להתקרב לצדיקים המקרבים אותו להשם יתברך. ועל ידי השמחה זו, הוא משבר הקלפה ונכנס למדרגה שניה וכו'. וזוהו טועין החסידים הרבה, שפתאום נדמה להם שגפלו מעבודת ה', ובאמת אין זה נפילה כלל, רק מחמת שצריכין לעלות ממדרגה למדרגה, ואז מתעוררין ומתגברין מחדש הקלפות, שהם התאוות והבלבולים והדמיונות והמחשבות והמניעות כנ"ל, על כן צריכין להתגבר בכל פעם מחדש לחזר ולהכניע ולשבר הקלפות והמניעות וכו' שבכל מדרגה ומדרגה מחדש, אבל באמת אין זה נפילה כלל כנ"ל וכו'. עכ"ל. וע"ע מה שהאריך בזה בליקוטי מוהר"ן (תורה מח), ובליקוטי הלכות הנ"ל.

"וגם אל כל יודעי ספר אשר דור ודור אבקש זאת מאיתם, יעשו עמי חסד של אמת וישתדלו לקרוא דברי בפה מלא וכו', ואם אזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, ממי שאקבל ממנו טובה - אשתדל לשלם לו במיטבא לכל מאן דלימים עליו, בני ועמי שמעוני והחיינו ותחי נפשכם" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' שקלים פ"ב ה"ה).
"וכן אני עני ואביון אפול תחייתי בעשר חילות ואומר: רעי חנוני, וכל אשר בכוחם למעבד לי נייח נפשא עבדו, ואם אזכה לחזות בנועם ה', גם אני אשלם במיטבא" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' זוה"ק ח"א דף ריו ע"ב).
"וגם אחלה פני כל יודעי דת, שיקראו בספרי וידרשו מילי ברבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אולי יתעשת האלוקים לי ויזכני שיעשו דברי פירות ובכן נפשי תגיל בה". וגם אזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, אשלם במיטבא לכל מאן דלימים לי מיניה הגאה" (לשון רביה"ק זצ"ל בהקדמת ספרו 'פלא יועץ').
"גם אודיעכם רבותי, כי רוח גדול עמון בקריאה בספר הזה ובמילוי האמור בו, והוא: שאדוני אבי וצוקל זיע"א, אומר בהקדמתו לספר בלשון הקודש, ומצדדי כי יקראו דבריו וידרשו, למען יתנו פרי וימלאום, כי בזה ישנו תועלת חוכת לעולם הבא, והוא נותן מילתו באמרו כי המוצא בדברים תועלת, מחוייב יהיה הוא לשלם לו טובה, ולבטח תשלום הטובה הוא בכך שישא תפילה שהיה חלקו טוב, וכל המתחייב ומבטיח - בעל חוב נעשה", ולבטח יהיה פועל חובו ואמנו בדברו, ואל יקל בעיניכם הרב שיהיה לאדם מליץ טוב בעולם הזה ובבא אחריו. ויובן כי אלה העוסקים בהפצת הספרים ועושים השתדלויות אחרות למען יקראו הספרים, מחייבים הינם עוד יותר את אדוני אבי וצוקל זיע"א. על כן, מתבקש כל אחד לסייע לעשות רצונו של צדיק כאשר תשיג ידו" (לשון רביה"ק זצ"ל בהקדמתו לספר 'פלא יועץ').

הפלא יועץ רבינו אליעזר בר יצחק פאפו וצוקל נלבע יח תשרי תקפ"ח

מצוות חינוך

"כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אונריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומישפט, למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו" (בראשית יח, יט).

כתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך חינוך), וזה לשונו: "כתיב (משלי כב, ו) 'חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה', וזו מצות האב על הבן לחנכו בתורה ובמצוות, כי זה כל פרי הבנים לגדלם על התורה ועל העבודה, שאם יהיו ח"ו בני משחיתים - ההערך טוב ממצאיות הרע, וכשם שצריך לחנכם בתורה ובמצוות, כך צריך ללמדם ולחנכם בדרך ארץ ומידות טובות וישרות, באופן שכל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'. ויחנכם וירגילם במידת ההסתפקות, ושלא יהיו להוטים אחר מאכל טוב ומלבושים טובים. ואף אם חנוה' עושר - ירגיל את בניו להסתפק בטוב מעט, כדי שלא יצר להם לענות בצרה. והרוצה לחנך בניו ולהרגילם בדרך טובים, לא יראה להם פנים, רק לעולם יכם ובפיו יזכירם, באופן שלא יתגאו ושלא יהיה להם געגועים. ואף אם הוא בן יחיד, לעולם יראה לו תוכחת מגולה מאהבה מסותרת, עד אשר יגדל. 'אחושך שבטו שונא בנו ואהבו שחרו מוסר' (משלי יג, כד). וצא ולמד מה שאירע לדוד המלך ע"ה עם אבשלום, על אשר לא עצבו אביו מימיו לאמר מדוע ככה עשית (ש"ב טו, טז - יז). 'ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן' (איכה ד, י). כי 'אולת קשורה בלב נער ושבט מוסר ירחיקנה ממנו' (משלי כב, טו). והכל לפי דעתו של בן, ולפי שניו יגלגל עמו, פעמים בהכאות פעמים בתוכחות, פעמים בקשות פעמים ברכות, פעמים במנות ומתנות פעמים בדברים טובים. ויחנכם בכבוד הבריות, ושלא יהיו עזי פנים וקשי עורף, ושיהיו מן הנעלבים ואינם עולבים, וירחיקם מחברת חברים רעים, ומן השבועות, ומן השחוק, ומן הכיעור ומן הדומה לו. וצריך חכמה ודעת לירד חדר בטן הבנים, ולגלגל עמהם כראוי לפי דעתם ולפי השנים. ועל הכל לשפוך נפשו לפני ה' שלא יהיו חטאתיו מונעים הטוב ממנו, ושיהיה כל זרעו זרע קדש קדשים זרע אנשים.

וגם על הבנות חיובא רמיא לחנכן ולהרגילן בכל מלאכות ובכל שלימות ובכל מדות טובות, וביותר שיסתפקו במועט, ושיהיו עיניהן יפות, ושלא תהיינה עצלניות ולא דברניות, ושתקום בעוד לילה, ושתעשה כל מעשיה בזרירות ובנקיות ובכשרות ובהיירות, וכל סדר נשים הכשרות, באופן שיהללוה בשערים מעשיה, ותמצא חן ושכל טוב. וביותר צריך זהירות על הבנות, כי לא תדע מנת חלקם, ואם ח"ו תמצא איש קשה וחמות ובני בית קשים, והיא מלומדת בגדולות ובמידות גרועות, אוי לה ולרוע מזלה. וגם אשה יראת ה' היא תתהלל, וחיובא רמיא על אביה ואמה לחנכה ולהרגילה בברכות ההנאות ובתפלות ומצות נדה וחלה ומליחה, שתהיה בקיאה בהן בכל דקדוקיהן, וכל דינים ומצות הנשים שתהיה מלומדה, ובכל מדה ומדה תהא למודה, ושתהא צנועה כל כבודה בת מלך פנימה. הן אלה קצות דרכי החינוך, וישמע חכם ויוסיף לקח, וזוהו ישמח ביוצאי חלציו בעולם הזה, ותגל נפשו לעולם הבא. וכבר כתבתי בזה לעיל בערך אהבת זרעו, עיין שם" וכו'. עכ"ל.

האבי עזרי
רבינו אלעזר מנחם
מן בר עזריאל שך
זצוקל
 נלבע טו מרחשון תשס"ב

"וכן אני מבקש מכל אלו התלמידים היודעים שקיבלו תועלת ממני, הן בתורה והן ביראת ה' והן במידות, שיעשו חסד עמדי וילמדו בעד עילוי נשמתו, אפילו משנה אחת או מחשבה אחת של מוסר, ויהיה זה שכרי, כי גם אני מסרתי את נפשי להצלחתכם בלימוד, ואם יהיה בידי לעשות ולהמליץ לטובתכם אעשה בלי נדר" (מצוואת רביה"ק זצ"ל).

הוכר יעקב
רבינו יעקב בר
אברהם ורחל לוי
זצוקל
 נלבע יא אלול תשל

"בקי עצום בכל מכמני התורה והחכמה וכו', איש טמיר ונעלם וכו', וגם היה בקי מאד בכל החכמות וכו', וימליץ טוב בעבורם" (מתוך הסכמת השבט הלוי זצ"ל)
 "וכל המסייעין והתומכים ינצלו מכל עקתין בישינו, ויצליחו בכל דרכיהם, ויזכו לראות בישועת כלל ישראל במהרה" (מתוך הסכמת האדמו"ר מויזניץ זצ"ל)

החכמה שאיננו עשוי חכמת החזו"א

"ויהי אזור הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם" וגו'

(בראשית כב, א.)

הכתוב אומר (תהלים לו, ז) 'צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע ה', ואמרו חז"ל (חולין ה:): אמר רב יהודה אמר רב: אלו בני אדם שהן ערומין בדעת, ומשימין עצמן כבהמה. וביאור הדברים הוא, 'צדקתך כהררי אל' - יש בך ריבוי צדקה וחסד, הטבה לבריות, הקב"ה נותן בלי גבול ותכלית, כל הבריאה היא הטבה, ואם רואים ש'משפטיך תהום רבה', בעל כרחנו שאין זו סתירה, אלא גם זו הטבה, וצריכה לצאת מזה הכרה להבין - שאנו איננו מבינים את דרכיו, דוקא החכמה מחייבת שלא להתחכם, רק לדעת שאיננו מבינים, כי נגד חכמה כזו אי אפשר שתהיה סתירה, ולכן יש לנו לשים עצמנו כבהמה, להוסיף בהכרה בבורא. עצם הסתירה - מלמדת על גדלותו וחכמתו, שהרי בוודאי אין זו סתירה.

בעקידה נאמר (בראשית כב, ה) 'שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה', ואמרו חז"ל (יבמות סב.) 'עם החמור' - עם הדומה לחמור. ותמוה, דאמאי הוצרך אברהם אבינו ע"ה לומר בשעה שהולך לעקידה שהם עם הדומה לחמור. והנראה, שמונח בזה ענין נורא, כאשר אברהם אבינו הלך לעקוד את יצחק, היתה לפניו סתירה עצומה, בפרשת לך לך הקב"ה הבטיח לו (בראשית יג, טז) 'ושמתי את זרעך כעפר הארץ' וכו', ואין לו בן אחר מלבד יצחק, וכשישחטנו איך תתקיים הבטחת הקב"ה. ואברהם אבינו חשש שיתנחם בזה שיש לו את ישמעאל, ולכן אמר מיד, לא! אין לי בן אחר, כי ישמעאל אינו מתייחס אחרי, הוא עם הדומה לחמור. ונשאר הסתירה ממה שהובטח 'לזרעך אתן את הארץ'. אך מצד האמת אין סתירה, ובוודאי ההבטחות יתקיימו, וגם אני אעשה את המוטל עלי, ומה שאני לא מבין - הוא מפני שאנכי עפר ואפר, חכמת הבורא גדולה ממני. זו ההכרה בבורא עולם, ההכרה שאיננו מכירו! וכך מחייב השכל הבריא, דוקא מה שיש ערמה וחכמה, ערומים בדעת, מחייב לבטל דעתם להקב"ה ולשים עצמם כבהמה, להכיר שאי אפשר להבין את עומק גדלות וחכמת הבורא.

(מחשבת מוסר ח"א עמ' קפד)

העלון מוקדש לעילוי נשמת רבותינו הקדושים

האור החיים - רבינו חיים ב"ר משה בן עטר זצוק"ל, נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג
הבעל שם טוב - רבינו ישראל ב"ר אליעזר ושרה זצוק"ל, נלב"ע ו' סיון תק"ב
הזרע שמשון - רבינו שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצוק"ל, נלב"ע ו' אלול תקל"ט
הליקוטי מוהר"ן - רבינו נחמן ב"ר שמחה פגינא זצוק"ל, נלב"ע י"ח תשרי תקע"א
הפלא יועץ - רבינו אליעזר ב"ר יצחק פאפוי זצוק"ל, נלב"ע כ' תשרי תקפ"ח
האבי עזרי - רבינו אלעזר מנחם מן בר עזריאל שך זצוק"ל, נלב"ע ט"ז מרחשון תשס"ב
הזכר יעקב - רבינו יעקב ב"ר אברהם ורחל לוי זצוק"ל, נלב"ע י"א אלול תשל

לעילוי נשמת

מזן הראש"ל הגאון רבי **עובדיה יוסף ב"ר יעקב וגורגיה** זצ"ל | מזן הראש"ל הגאון רבי **מרדכי צמח בן מזל טוב זצ"ל** | מזן שה"ת הגאון רבי **שמריהו יוסף חיים ב"ר יעקב קנייבסקי** זצ"ל | הגאון רבי **יעקב חי בן מרגלית** זצ"ל | הגה"צ רבי **יעקב שמשון ב"ר משה יהושע לנדמן** זצ"ל | ר' **יחיאל מיכל בן מרים** - נלב"ע ל במרחשון תשע"ד | הגה"צ רבי **נסים פרוץ ב"ר מיימון וסוליקה** זצ"ל | הגאון רבי **אפרים ב"ר אברהם ברוך גרינבלט** זצ"ל - נלב"ע ב' שבט תשע"ד | **שלמה בן סלחה** ז"ל - נלב"ע י"ט אלול תשנ"ד | **חנינה בת חביבה** ע"ה - נלב"ע י"א אלול תשס"ז | **יוסף בן ורה** ז"ל - נלב"ע י"ז חשון תשמ"ז | **אמה בת שושנה** ע"ה - נלב"ע י"ט סיון תשנ"ב | **נוריה נורית בת עזיה** ע"ה - נלב"ע ט"ז חשון תשס"ח | **אברהם בן שרה** ז"ל - נלב"ע ז' אדר א' תשע"א | **נתנאל בן שמחה** ז"ל | **עזיה בת חצילה** ע"ה | **דוד יהודה בן מזל** ז"ל | **רחל בת מרים** ע"ה | **הדר בת רחל נעמי** ע"ה | **אברהם שלום בן ברוך בנדעט** ז"ל | **מאשה רבקה בת טובה** ע"ה

"וירא אלו ה' באלוים במרא" וגו' (בראשית יח, א.)

פירש רש"י: הוא שנתן לו עצה על המילה. בשפתי חכמים האריך לפרש דברי רש"י, כיצד יתכן שאברהם אבינו נטל עצה אם לקיים מצוות בוראו או לא. עיי"ש. ואפשר לפרש, שעצה - הוא מין עשב, כמו שמצינו במשנה במסכת שבת (דף עו.) "המוציא תבן כמלא פי פרה, עצה כמלא פי גמל". ובגמרא שאלו, מאי עצה? אמר רב יהודה: תבן של מיני קטניות. ואפשר שזה כוונת רש"י, שממרה נתן לאברהם עשב ששמו עצה לרפואה למילתו.

"יקחו נא מעט מים" וגו' (בראשית יח, ד.)

יש לדקדק במה שאמר 'מעט מים', מדוע רק מעט? ויש לפרש, ש"קח" - משמע שאמר למשרת, ולפי שלא רצה להטריחו אמר 'מעט', וכעין מעשה שהיה בר' ישראל סלנטר זצ"ל שחס על כוחם של המשרתים.

"אל הפקר ריץ אברהם" וגו' (בראשית יח, ז.)

דקדקו המפרשים בטעם שהוצרך אברהם לרוץ. ויש לומר, על פי הגמרא (ב"ב כ:): שצריך להרחיק הרפת מאוצר של יין, מפני שמסריחו. ולכך הוצרך אברהם לרוץ, כי היה הרפת רחוק.

(זכר יעקב פרשת וירא)

שפע ברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות

מאיר דהן | ברוך בן צור | מיכאל איתן בן שושנה | אליהו גורגוב | דוד אטיאס | אלישע אטיאס | דוד אביטל | עדי אביטל | ירוחם בן מרים פרוץ | נדב תורגמן | שי תמם | אלחנן פנחסוב | יזהר שאול | שלמה שאול | יעקב אייזיקס | אלעד סופר | רונן חזי | דוד מגידש | יחזקאל נתנאל | דניאל נחמיאס | ניר בר | דני ודליה זית | ניתאי והילה קפלן | יונתן עמרן | יצחק גלצר | משפחת שושני | מזל נעמי בת נורית נורית - רפואה שלימה ובריאות איתנה | דוד בן מזל נעמי - רפואה שלימה ובריאות איתנה | יעקב אברהם בן מזל נעמי וחני חנינה בת דליה וכל יוצאי חלציהם - בריאות איתנה והצלחה בכל מעשי ידיהם ונחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם | מאיר יצחק שמעון בן מזל נעמי - ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו

ניתן לתרום להוצאת הגליונות

"מליצי יושר", באמצעות PayBox

למספר 050-3280226

ולציין "עבור מליצי יושר"

© כל הזכויות שמורות. יו"ל ע"י מוסדות התורה "אביר יעקב" - בראשות מו"ר הרה"ג יעקב ראש שליט"א.

ניתן לקבל את הגליון במייל: Oro.Shel.Olam@gmail.com

ניתן להקדיש את הגליון: לע"נ, להצלחה, לפרנסה, לבריאות, לזיווג הגון, לזרע של קיימא, ולכל הישועות, והוא בדוק ומנוסה! **לברורים:** ניתן ליצור קשר במייל - Oro.Shel.Olam@gmail.com או בטלפון: 052-7142437 בין השעות 13:00 - 15:00 בלבד